

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنَّ
يَعْلَمُ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ
مِنْكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (70) وَ إِنْ
يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ
مِنْهُمْ وَ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (71) إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ
هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَ الَّذِينَ آوَوْا وَ نَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ
وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَ إِنْ
اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ
بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (72)
وَ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ

تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ كَبِيرٌ (73) وَالَّذِينَ

آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ الَّذِينَ

أَوُوا وَ نَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ

وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ (74) وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَ هَاجَرُوا

وَ جَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ

بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ

شَيْءٍ عَلِيمٌ (75)

O Prophet! Say to those who are captives in your hands: "If Allah findeth any good in your hearts, He will give you something better than what has been taken from you, and He will forgive you: for Allah is oft-forgiving, most merciful." But if they have treacherous designs against thee, (O Messenger!), they have already been in treason against Allah, and so hath He given (thee) power over them. And Allah is He who hath (full) knowledge and wisdom. Those who believed, and emigrated, and fought for the faith, with their property and their persons, in the cause of Allah, as well as those who gave (them) asylum and aid,- these are (all) friends and protectors, one of another. As to those who believed but did not emigrate, ye owe no duty of

~~~~~  
 protection to them until they emigrate; but if they seek your aid in religion, it is your duty to help them, except against a people with whom ye have a treaty of mutual alliance. And (remember) Allah seeth all that ye do. The unbelievers are protectors, one of another: unless ye do this, (protect each other), there would be tumult and oppression on earth, and great mischief. Those who believe, and emigrate, and fight for the faith, in the cause of Allah as well as those who give (them) asylum and aid,- these are (all) in very truth the believers: for them is the forgiveness of sins and a provision most generous. And those who accept faith subsequently, and emigrate, and fight for the faith in your company,- they are of you. But kindred by blood have prior rights against each other in the book of Allah. Verily Allah is well-acquainted with all things.

اے نبیؐ، تم لوگوں کے قبضہ میں جو قیدی ہیں ان سے کہو اگر اللہ کو معلوم ہوا کہ تمہارے دلوں میں کچھ خیر ہے تو وہ تمہیں اُس سے بڑھ چڑھ کر دے گا جو تم سے لیا گیا ہے اور تمہاری خطائیں معاف کرے گا، اللہ درگزر کرنے والا اور رحم فرمانے والا ہے۔ لیکن اگر وہ تیرے ساتھ خیانت کا ارادہ رکھتے ہیں تو اس سے پہلے وہ اللہ کے ساتھ خیانت کر چکے ہیں، چنانچہ اسی کی سزا اللہ نے انہیں دی کہ وہ تیرے قابو میں آ گئے، اللہ سب کچھ جانتا اور حکیم ہے۔ جن لوگوں نے ایمان قبول کیا اور ہجرت کی اور اللہ کی راہ میں اپنی جانیں لڑائیں اور اپنے

مال کھپائے، اور جن لوگوں نے ہجرت کرنے والوں کو جگہ دی اور ان کی مدد  
 کی، وہی دراصل ایک دوسرے کے ولی ہیں۔ رہے وہ لوگ جو ایمان تولے  
 آئے مگر ہجرت کر کے (دارالاسلام میں) آ نہیں گئے تو ان سے تمہارا ولایت  
 کا کوئی تعلق نہیں ہے جب تک کہ وہ ہجرت کر کے نہ آجائیں۔ ہاں اگر وہ دین  
 کے معاملہ میں تم سے مدد مانگیں تو ان کی مدد کرنا تم پر فرض ہے، لیکن کسی  
 ایسی قوم کے خلاف نہیں جس سے تمہارا معاہدہ ہو۔ جو کچھ تم کرتے ہو اللہ  
 اسے دیکھتا ہے۔ جو لوگ منکر حق ہیں وہ ایک دوسرے کی حمایت کرتے ہیں۔  
 اگر تم یہ نہ کرو گے تو زمین میں فتنہ اور بڑا فساد برپا ہوگا۔ جو لوگ ایمان لائے  
 اور جنہوں نے اللہ کی راہ میں گھر بار چھوڑے اور جدوجہد کی اور جنہوں نے  
 پناہ دی اور مدد کی وہی سچے مومن ہیں۔ ان کے لیے خطاؤں سے درگزر ہے  
 اور بہترین رزق ہے، اور جو لوگ بعد میں ایمان لائے اور ہجرت کر کے آ  
 گئے اور تمہارے ساتھ مل کر جدوجہد کرنے لگے وہ بھی تم ہی میں شامل ہیں۔

مگر اللہ کی کتاب میں خون کے رشتہ دار ایک دوسرے کے زیادہ حق دار ہیں،

یقیناً اللہ ہر چیز کو جانتا ہے۔

ऐ नबी, तुम लोगों के कब्जे में जो कैदी हैं उनसे कहो अगर अल्लाह को मालूम हुआ कि तुम्हारे दिलों में कुछ खैर है तो वह तुम्हें इससे बढ़-चढ़कर देगा जो तुमसे लिया गया है और तुम्हारी खताएँ माफ़ करेगा, अल्लाह दरगुज़र करनेवाला और रहम फ़रमानेवाला है | लेकिन अगर वे तेरे साथ ख़ियानत का इरादा रखते हैं तो इससे पहले वे अल्लाह के साथ ख़ियानत कर चुके हैं, चुनांचे उसी की सज़ा अल्लाह ने उन्हें दी कि वे तेरे क़ाबू में आ गए, अल्लाह सब कुछ जानता और हकीम है | जिन लोगों ने ईमान क़बूल किया और हिजरत की और अल्लाह की राह में अपनी जानें लड़ाई और अपने माल खपाए, और जिन लोगों ने हिजरत करनेवालों को जगह दी और उनकी मदद की, वही दरअसल एक-दूसरे के वली हैं | रहे वे लोग जो ईमान तो ले आए मगर हिजरत करके (दारुल-इस्लाम में) आ नहीं गए तो उनसे तुम्हारा विलायत का कोई ताल्लुक नहीं है जब तक कि वे हिजरत करके न आ जाएँ | हाँ, अगर वे दीन के मामले में तुमसे मदद माँगें तो उनकी मदद करना तुमपर फ़र्ज़ है, लेकिन किसी ऐसी क़ौम के ख़िलाफ़ नहीं जिससे तुम्हारा मुआहदा हो | जो कुछ तुम करते हो अल्लाह उसे देखता है, जो लोग मुनकिरिने-हक़ हैं वे एक-दूसरे की हिमायत करते हैं | अगर तुम यह न करोगे तो ज़मीन में फ़ितना और बड़ा फ़साद बरपा होगा | जो लोग ईमान लाए और जिन्होंने अल्लाह की राह में घर-बार

~~~~~

छोड़े और जिद्दोजुहद की और जिन्होंने पनाह दी और मदद की वही सच्चे मोमिन हैं | उनके लिए ख़ताओं से दरगुज़र है और बेहतरीन रिज्क है, और जो लोग बाद में ईमान लाए और हिजरत करके आ गए और तुम्हारे साथ मिलकर जिद्दोजुहद करने लगे वे भी तुम ही में शामिल हैं | मगर अल्लाह की किताब में खून के रिश्तेदार एक-दूसरे के ज़्यादा हक़दार हैं, यकीनन अल्लाह हर चीज़ को जानता है |